

Regeringens proposition

1983/84: 188

om reglering av priserna på fisk m. m.;

beslutad den 29 mars 1984.

Regeringen föreslår riksdagen att antaga de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om reglering av priserna på fisk under budgetåret 1984/85.

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1984-03-29

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Andersson, Boström, Bodström, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Thunborg, Wickbom

Föredragande: statsrådet Lundkvist

Proposition om reglering av priserna på fisk m. m.

1 Inledning

Regeringen uppdrog den 8 december 1983 åt statens jordbruksnämnd att, efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och nämndens konsumentdelegation, avge förslag beträffande prisregleringen på fisk under budgetåret 1984/85. Förslaget skulle utformas med utgångspunkt i de av riksdagen beslutade allmänna riktlinjerna för prisregleringen på fisk. I uppdraget erinrades om att riktpunkten för prisregleringen är att den i första hand bör bekostas inom ramen för regleringsekonomin och att den mot denna bakgrund bör ges en sådan utformning att de beräknade kostnaderna minskas jämfört med de beräknade kostnaderna för innevarande budgetår. Regeringen erinrade vidare om nödvändigheten att bekämpa inflationen.

I uppdraget ingick att föreslå en normkvantitet för sill beräknad med utgångspunkt bl. a. i att fiske främst bör ske efter fiskslag som kan få en lönsam avsättning. Normkvantiteten för sill angavs sålunda kunna minskas. En normkvantitet för torsk borde även övervägas. Pristillägg utgår med viss procentsats av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris. Dessa procentsatser borde enligt uppdraget för nästa regleringsår i högre grad än nu bestämmas så att de får betydelse för fiskets inriktning på lönsamma fiskslag. I uppdraget erinrades vidare om att den samordning som f. n. sker vid försäljning och distribution på fiskets område bör kunna innebära högre avräkningspriser till fiskaren utan att konsumentpriset påverkas samt att även lägstapriserna bör kunna påverkas av samordningen. Detta förhållande skulle beaktas vid beräkningen av kostnaderna för överskotten. Jordbruksnämnden skulle vidare avge förslag till disposition av medel ur prisregleringskassan för fisk för att täcka kostnader för ut-

sättning av laxfisk och ål samt för premier för den kollektiva trygghetsförsäkringen inom yrkesfisket. Kostnaderna för trygghetsförsäkringen skall räknas av från normpriset.

Jordbruksnämnden har i skrivelse den 8 februari 1984 avgett sina förslag med anledning av uppdraget. Nämndens skrivelse bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

I prop. 1983/84: 100 (bil. 11 s. 66) har regeringen föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1984/85 till Prisreglerande åtgärder på fiskets område beräkna ett förslagsanslag av 1 000 kr. Jag anhåller att nu få ta upp denna fråga.

2 Prisregleringens utformning

Inom ramen för prisregleringen på fisk fastställs normpriser och normkvantiteter för olika fiskslag av statsmakterna efter förslag av jordbruksnämnden. Regleringen sker bl. a. genom att pristillägg och överskottspriser betalas ut. Nivån på normpriserna avvägs så att den i princip ger fisket kompensation för ökade kostnader och fiskarena en rimlig ersättning för sitt arbete. Normkvantiteterna anger för vilka kvantiteter pristillägg utgår och fastställs i syfte att hindra att prisstödet leder till icke önskvärda överskott av konsumtionsfisk.

Prisregleringen finansieras i första hand med medel ur prisregleringskassan för fisk. Till prisregleringskassan förs prisregleringsavgifter samt införsel- och utförselavgifter på fisk m. m. Prisregleringsavgift tas ut på svensk-fångad saltvattensfisk och på importfisk av motsvarande slag med stöd av lagen (1974: 226) om prisreglering på fiskets område. Avgiften är f. n. i regel 6 % av inköpspriset resp. importvärdet. Prisregleringen sker i avräkningsprisledet, dvs. det led där fiskarens egen försäljning sker.

Pristilläggets storlek beslutas av jordbruksnämnden för regleringsperioder om fyra till fem veckor. Vid sitt beslut har nämnden att i första hand ta hänsyn till uppnått avräkningspris, s. k. jämförelsepris, som är ett genomsnitt för hela landet. Pristillägget motsvarar inte hela skillnaden mellan jämförelsepris och normpris. Frågan om storleken av den andel av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris som bör utgå i pristillägg tas upp i överläggningarna. Beräkningen av jämförelsepris och utbetalning av pristillägg görs av regleringsföreningen Svensk fisk, ekonomisk förening. Genom statens pris- och kartellnämnds försorg sker en fortlöpande uppföljning av partipriser samt en analys av kostnader och marginaler hos första-handsmottagarna.

En lägsta prisnivå skall upprätthållas för den fisk som säljs på marknaden. Fisk som inte kan säljas till lägstapris skall övertas av Svensk fisk. För dessa överskott betalar föreningen ett s. k. överskottspris. Det ankommer på Svensk fisk att inom ramen för direktiv som ges av jordbruksnäm-

den fastställa lägsta priser och överskottspriser för normprissatta fiskslag liksom att besluta om övriga stödåtgärder inom ramen för den löpande verksamheten. Jordbruksnämnden meddelar närmare bestämmelser om pristilläggen och om hur utbetalning av pristilläggen skall ske. För att tillgodose konsumentintresset skall prisdämpande åtgärder kunna vidtas om priserna överstiger fastställt normpris.

Statsmakterna fastställer på förslag av jordbruksnämnden den medelsram för prisregleringen under budgetåret som ställs till Svensk fisks förfogande. Inom medelsramen får Svensk fisk täcka de totala kostnaderna för regleringen, dvs. för pristillägg, inlösen av överskott samt för administration och information. Utöver den angivna medelsramen får föreningen för att täcka de totala kostnaderna för prisregleringen även använda räntorna på föreningens och den s. k. konjunkturutjämningsfondens medel. I den mån de medel som på detta sätt ställs till föreningens förfogande inte räcker till för att täcka kostnaderna för prisregleringen under ett år får föreningen vid oförutsedda behov ta i anspråk medel ur konjunkturutjämningsfonden intill högst ett belopp som bestäms av regeringen varje år.

Fisk som övertas av Svensk fisk som överskott försäljs av föreningen. Vissa medel utöver marknadsintäkterna kan disponeras av föreningen för inlösen av överskotten. Medlen anges som en delram inom den totala medelsramen och skall utgöra grund för föreningens överväganden om överskottspriser under det kommande regleringsåret.

3 Fiskets förutsättningar under regleringsåret 1984/85 m. m.

I fråga om fångster, avsättning m. m. görs följande bedömningar för år 1984/85. Fångstutrymmet för sill/strömming väntas bli ca 130 000 ton och för torsk ca 60 000 ton. Fångsterna år 1983 uppgick till ca 130 000 ton resp. 51 000 ton.

Avsättningen av sill/strömming på den svenska marknaden uppgår årligen till 53 000 ton, varav knappt 40 000 ton är svenskfångad. Importen av sillkonserver är obetydlig medan exporten är relativt stor. Exporten av oberedd och filead sill/strömming uppgår årligen till storleksordningen 80 000 ton. Merparten avsätts i Danmark. Huvuddelen av den svenska sillexporten till Danmark bereds där till filéer och exporteras sedan vidare till Förbundsrepubliken Tyskland. Tillförseln av nordsjösill på den europeiska marknaden har ökat under det senaste året och bedöms öka ytterligare. Orsaken härtil är att sillstammen åter börjar öka. Med det ökande utbudet av sill har priserna fallit och det instabila läget på sillmarknaden består. Sillpriserna bedöms bli ytterst pressade under de närmaste åren.

Knappt 30 000 ton svenskfångad torsk har avsatts för konsumtion i Sverige under år 1983. Exporten har uppgått till 22 000 ton, främst hel torsk. Importen av torsk, främst frysta filéer, beräknas till ca 30 000 ton. Kon-

sumtionen av färsk torsk, främst hemproducerade färska filéer, har ökat kraftigt sedan år 1975. Avräkningspriserna på torsk har med undantag för någon enstaka månad legat över normpriserna sedan oktober 1982. F. n. är det brist på torsk internationellt. Avsättningen av svensk torsk väntas bli god även under regleringsåret 1984/85. För övriga fiskslag förutses inga nämnvärda förändringar av marknaden.

De beräkningar som jordbruksnämnden har gjort i fråga om inkomsterna av licensierat yrkesfiske år 1982 visar att de var högst i sillfisket med västkustfartyg. Även kombinationsfisket efter sill och torsk på syd- och ostkusten har gett inkomster över genomsnittet men ligger fortfarande lägre än sillfisket. Lönsamheten har ökat för samtliga fisken på västkusten utom räkfisket. Den största intäktsökningen svarar sillfisket för. Kombinationsfisket var på sydkusten det mest betydelsefulla och lönsamma fisket. På ostkusten var strömmingsfisket fortfarande mest betydelsefullt. Kombinationsfisket har utvecklats starkt i takt med en kraftigt ökad lönsamhet.

År 1982 är det första hela kalenderåret som normprissystemet har varit i funktion. Pristilläggens betydelse för inkomstnivån kan därför redovisas. Mer än 25 % av nettot i sillfisket utgörs av pristillägg. För kombinationsfisket är motsvarande tal 20–30 %. De största pristilläggen har gått till fiskare med relativt höga nettoinkomster. Spridningen i inkomstnivån har därmed ökat något mellan olika fiskeinriktningar. De genomsnittligt största pristilläggen har gått till sillfiskare på väst- och ostkusten och till kombinationsfiskare på sydkusten.

Det totala pristilläggsbeloppet år 1982/83 var 48,8 milj. kr., varav 85 % betalades ut för sill/strömming. Behållningen i Svensk fisks konjunkturutjämningsfond var 57,4 milj. kr. den 1 juli 1983, en ökning med 16 milj. kr. sedan året före. Motsvarande belopp för jordbruksnämndens prisregleringskassa var 42,3 milj. kr. resp. 14,2 milj. kr. Prisregleringskassan tillförs under innevarande år 25 milj. kr. av budgetmedel. Prisregleringsavgiften beräknas tillföra kassan ca 60 milj. kr. Ränteintäkterna på medlen i konjunkturutjämningsfonden och prisregleringskassan uppgår till sammanlagt drygt 10 milj. kr. Exportavgiften på viss sötvattensfisk och ål beräknas ge kassan 1,5–2 milj. kr. De sammanlagda tillgångarna under innevarande år, inkl. de budgetmedel som tillförs kassan, uppgår således till ca 195 milj. kr.

De sammanlagda kostnaderna för prisregleringen under innevarande regleringsår beräknades ursprungligen till 101 ± 7 milj. kr. Preliminära uppgifter visar nu att kostnaderna troligen blir lägre. Kostnaderna har kunnat hållas nere främst genom de höga priserna på torsk. Sammanlagt beräknas nu kostnaderna för prisregleringen för regleringsåret 1983/84 till mellan 80 och 90 milj. kr. Tillgångarna i jordbruksnämndens prisregleringskassa och Svensk fisks konjunkturutjämningsfond skulle därmed komma att uppgå till sammanlagt 105–115 milj. kr. vid regleringsårets utgång. Härtill kommer 70–75 milj. kr. i intäkter inkl. ränteintäkter under regleringsåret 1984/85. Sammanlagt skulle då 175–190 milj. kr. stå till prisregleringens förfogande under regleringsåret 1984/85.

4 Föredragandens överväganden

Jordbruksnämndens förslag om reglering av priserna på fisk m. m. under budgetåret 1984/85 har biträttits av fiskets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen. Jag övergår nu till att behandla detta.

Som utgångspunkt för förslaget till *normpriser* har nämnden haft normpriserna för innevarande regleringsår. Dessa har räknats upp med hänsyn till dels känd kostnadsutveckling för produktionsmedel under perioden december 1982–december 1983, dels löneutvecklingen för de stora lönekollektiven enligt 1983 års löneavtal. Produktionsmedelsindex för fiskerinäringen har under nämnda period stigit med i genomsnitt 3,0 %. Den avtalsmässiga löneutvecklingen för de stora lönekollektiven uppgick under 1983 till 4,0 %, varav avtalsmässig lönenivåhöjning 2,5 %, förtjänstutvecklingsgarantin 0,7 %, nivåhöjande sociala avgifter 0,4 % och ett engångsbelopp avseende sociala avgifter 0,4 %. Engångsbeloppet är inte nivåhöjande och räknas därför av vid nästa års överläggningar. Vidare har avdrag gjorts för en viss rationaliseringsvinst, i detta fall beräknad som en ökning i arbetsproduktiviteten av ca 1 %. Den sammanvägda ökningen av produktionskostnad och löner enligt avtal efter avdrag för rationaliseringsvinst har beräknats till 3,0 %.

Vid förra årets överläggningar enades nämnden och delegationerna om att finansieringen av en kollektiv trygghetsförsäkring inom yrkesfisket fick ske inom ramen för medel som beräknades bli tillförda regleringen för 1983/84. Kostnaderna för försäkringen beräknades till 4,5 milj. kr. och normpriserna sänktes i motsvarande utsträckning. Den faktiska kostnaden för trygghetsförsäkringen blev 4,4 milj. kr. och beräknas för 1984/85 till samma belopp.

Jordbruksnämnden har mot bakgrund av vad som nu har sagts föreslagit att normpriserna i genomsnitt ökas med 2,5 %. För att stimulera torskfisket under perioden juli–december 1984 föreslås för denna tid en större uppräkning. Bl. a. för att stimulera fisket efter s. k. bristfisk har tyngdpunkten i förslaget till uppräkning av normpriserna lagts vid de s. k. övriggrupperna, dvs. främst viktigare slag av annan torskfisk och plattfisk. Normpriserna föreslås sålunda uppräknade enligt följande, nämligen för övriggrupperna med 10 %, för kokräka med 6,5 %, för stor sill med 1,0 %, för liten sill med 1,3 % samt för torsk med 7,3 % under juli–december och med 2,6 % under januari–juni. Förslagen framgår i detalj av nämndens skrivelse.

Marknadspriset på torsk har under större delen av regleringsåret 1982/83 överstigit gällande normpris. Frågan om en kompensation till konsumenterna härför kommer att utredas och tas upp vid överläggningarna inför regleringsåret 1985/86.

För regleringsåret 1983/84 har *normkvantitet* fastställts endast för sill/strömming. Den uppgår till 83 000 ton. Jordbruksnämnden har bedömt att efterfrågan på sill inte kommer att förbättras under det kommande regle-

ringsåret bl. a. beroende på att sillfisket inom EG ökar. Nämnden föreslår därför att normkvantiteten för sill/strömming för regleringsåret 1984/85 sänks till 80 000 ton. Eftersom det är brist på torsk är en ökning av torskfisket i linje med de fiskeripolitiska målen. Ett ökat torskfiske bör på sikt förbättra fiskets inkomster utan att konsumentpriserna behöver stiga. Mot bakgrund härav och av förslaget om en sänkt normkvantitet för sill/strömming föreslås inte någon normkvantitet för torsk för regleringsåret 1984/85.

Under innevarande regleringsår utgår *pristillägg* med 70 % av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris för sill/strömming och med 75 % för övriga normprissatta fiskslag. Jordbruksnämnden föreslår för nästa regleringsår pristillägg med 65 % av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris för sill/strömming, med 75 % för torsk och med 80 % för övriga normprissatta fiskslag.

Under innevarande regleringsår får *överskottspriset* för torsk utgöra högst 70 % av lägstapriset och för övriga normprissatta fiskslag med undantag för sill/strömming högst 80 %. För sill/strömming fastställs överskottspriserna bl. a. så att ett extra stöd utgår för de mindre storlekarna. Vidare får överskott av de två minsta storlekarna avsättas endast som djurföda eller för framställning av fiskmjöl. Nämnden föreslår oförändrat system för 1984/85. Vad gäller avsättningen av andra storlekar än de två minsta föreslås att beslut får fattas inom ramen för Svensk fisk. För att hålla överskottspriserna på en rimlig nivå föreslås att det sammanlagda beloppet för överskottshanteringen begränsas till 7 milj. kr. för nästa regleringsår. Vidare föreslås att jordbruksnämnden bemyndigas medge att Svensk fisk får ta i anspråk ytterligare medel för överskottshanteringen om nämnda belopp inte räcker till.

Under innevarande regleringsår finns ett särskilt *låginkomststöd* i form av regionalt fraktstöd till fiskare bosatta på norra ostkusten (Uppsala län och norrut). Stödet betalas ut direkt till fiskaren för all landad strömming och torsk som är avsedd som människoföda och levereras till köpare på norra ostkusten. Stödet utgår med högst 15 öre per kg och är begränsat till sammanlagt 0,8 milj. kr. Nämnden föreslår att sådant stöd får lämnas även under regleringsåret 1984/85. Stödbeloppet föreslås till sammanlagt högst 850 000 kr. motsvarande högst 20 öre per kg landad strömming eller torsk.

Som låginkomststöd lämnas särskilda pristillägg för de viktigaste slagen av sötvattensfisk, nämligen 1,63 kr. per kg för gädda, gös och sik och 1,16 kr. per kg för abborre, lake och siklöja. Nämnden föreslår att pristilläggen räknas upp till 1,70 resp 1,25 kr. per kg.

Vidare föreslås ett fraktstöd av sammanlagt högst 20 000 kr. för transport av ogräsfisk från insjöarna till fiskmjölsfabriken på Ängholmen. Fraktstödet betraktas som en fiskevårdande åtgärd.

Vissa typer av fiske får *särskilt stöd*. För råråka lämnas under innevarande regleringsår ett fast pristillägg om 1,75 kr. per kg. Nämnden föreslår oförändrat pristillägg under nästa regleringsår. För makrill föreslås en

ändring från 60 öre/kg till 70 öre/kg och i övrigt oförändrat stödsystem. För storbackelånga föreslås att de fasta pristilläggen som f.n. uppgår till 1,90 kr. per kg för långa utan huvud och 1,62 kr. per kg för långa med huvud räknas upp till 2,00 kr. per kg resp. 1,70 kr per kg.

Jordbruksnämnden beräknar den föreslagna *prisregleringens kostnader* till sammanlagt ca 84 milj. kr. Härav hänför sig mellan 56 och 61 milj. kr. till pristilläggen. Kostnaderna för försäkringen beräknas till 4,4 milj. kr. och kostnaderna för Svensk fisks överskottshantering till 7 milj. kr. För låginkomststöd och fasta pristillägg behövs sammanlagt 4 650 000 kr. För utsättning av laxfisk och ål föreslås 2 175 000 kr. i huvudsak fördelade med 1,5 milj. kr. för utsättning i insjöar, 650 000 kr. för utsättning av ål på ost-, syd- och västkusten och 250 000 kr. för utsättning av hummer. Jordbruksnämndens kostnader för uppbörd och kontroll av prisregleringsavgiften beräknas till 0,5 milj. kr. och kostnaderna för Svensk fisks administration och upplysningsverksamhet till ca 7 milj. kr.

I fråga om *prisregleringens finansiering* föreslår nämnden följande. Medlen i prisregleringskassan för fisk bör täcka 58,5 milj. kr. av kostnaderna för pristilläggen samt kostnaderna för trygghetsförsäkringen, för utplantering av fisk och för jordbruksnämndens uppbörd och kontroll. Kostnaderna för överskottshantering, låginkomstsatsningarna och det särskilda stödet bör täckas med medel från Svensk fisks konjunkturutjämningsfond. De kostnader för pristilläggen som överstiger 58,5 milj. kr. samt de kostnader för föreningens administration m. m. som överstiger ränteintäkterna i fonden bör också täckas med medel från konjunkturutjämningsfonden.

Inkomsterna i prisregleringskassan beräknas av jordbruksnämnden för nästa regleringsår till ca 67 milj. kr. inkl. ränteintäkter. Ränteintäkterna i konjunkturutjämningsfonden beräknas till ca 6 milj. kr. Med nyssnämnda förslag till finansiering behövs ca 65 milj. kr. ur jordbruksnämndens prisregleringskassa, vilket i stort motsvarar intäkterna i kassan. Behållningen i kassan skulle därmed komma att uppgå till ca 57 milj. kr. per den 1 juli 1985. Ur Svensk fisks konjunkturutjämningsfond skulle behöva tas i anspråk ca 12 milj. kr. utöver räntan på medlen i fonden. Behållningen i fonden per den 1 juli 1985 skulle därmed komma att uppgå till ca 40 milj. kr. och sammanlagt disponibla tillgångar till ca 98 milj. kr. Härtill kommer intäkter om drygt 70 milj. kr. i form av prisregleringsavgifter och räntor. Det i förhållande till bedömningen föregående år förbättrade finansieringsläget beror på dels att regleringen har tillförts sammanlagt 50 milj. kr. av budgetmedel, dels att kostnaderna för pristilläggen blivit betydligt mindre än beräknat genom det höga priset på torsk sedan hösten 1982.

Även om finansieringsläget f.n. är tillfredsställande kan situationen enligt jordbruksnämnden hastigt förändras främst om torskpriserna faller. Om regleringskostnaderna de kommande åren kan begränsas till 80 milj. kr. per år, dvs. till en summa som är något större än de två första åren

systemet har varit i kraft, bör enligt nämndens bedömning tillgångarna med nuvarande avgiftsuttag räcka åtminstone fram till regleringsåret 1990/91. Skulle däremot kostnaderna komma att stiga till 120 milj. kr. per år kan svårigheter att finansiera regleringen uppstå redan under regleringsåret 1985/86. Nämnden har för avsikt att återkomma till regeringen med en utredning i frågan.

För egen del kan jag biträda jordbruksnämndens förslag till prisreglering på fisk under budgetåret 1984/85. Jag föreslår således att prisregleringen utformas på det sätt jag har redogjort för i det föregående och att de av nämnden föreslagna normpriserna och den föreslagna normkvantiteten fastställs. Jag vill i sammanhanget särskilt peka på att förslaget i linje med gällande fiskeripolitik och i enlighet med regeringens uppdrag har utformats så att regleringen i större utsträckning skall stimulera till fiske av sådan fisk som kan få en lönsam avsättning. Detta är en förutsättning för att regleringssystemet skall fungera men framför allt nödvändigt för att vi även i fortsättningen skall kunna ha en livskraftig fiskerinäring. För en lönsam näring krävs emellertid också att försäljningen av fisk och fiskprodukter samordnas bättre. En sådan samordning kan bl. a. minska antalet led i distributionskedjan och därmed ge utrymme för ökad ersättning till fiskaren utan att konsumentpriserna behöver höjas i motsvarande utsträckning. En god samordning av fiskförsäljningen är sålunda en väsentlig del i fiskeripolitiken och en förutsättning för prisregleringssystemets fortbestånd. Det ankommer på näringen att åstadkomma denna samordning. Jag vill också peka på att vår export av oberoedd fisk och vår import av förädlade fiskprodukter orsakar ett stort handelsunderskott. Nettoimporten av fisk och fiskprodukter uppgick år 1983 till ca 1 miljard kr. En ökad inhemsk förädling av fisken är sålunda angelägen för att förbättra bytesbalansen och öka sysselsättningen. Det bör vara ett starkt intresse för fiskets företrädare att i anslutning till en samordning av försäljningen initiera och stödja en utveckling av fiskberedningen i landet. Därigenom kan lönsamheten ökas i fisket och näringen tryggas.

Jordbruksnämnden bör bemyndigas att betala ut 58,5 milj. kr. till Svensk fisk för kostnaderna för pristillägg under tiden den 1 juli 1984—den 30 juni 1985 samt att medge att de fasta pristillägg som jag har redovisat i det föregående får utgå på sötvattensfisk, råräka, makrill och storbackelånga. Regionalt fraktsöd bör få lämnas med högst 850 000 kr. och fraktsöd för s. k. ogräsfisk från insjöarna med högst 20 000 kr. Nämnden bör få besluta om de närmare bestämmelser som skall gälla för fraktsöden. Överskottspriserna bör fastställas som f. n. och Svensk fisk bör få besluta om avsättningen av överskotten för olika ändamål.

Vid särskilda behov bör Svensk fisk liksom hittills få disponera högst en fjärdedel av behållningen i konjunkturutjämningsfonden för den löpande verksamheten. Jordbruksnämnden bör därutöver få medge att mer än en fjärdedel av fonden får förbrukas. Nämnden bör vidare bl. a. få medge att

Svensk fisk får ta i anspråk medel ur konjunkturutmåtningsfonden utöver det föreslagna beloppet för överskottshanteringen. Fondens behållning bör dock inte utan regeringens särskilda medgivande få underskrida 10 milj. kr. Medel som anslagits ur prisregleringskassan för fisk till prisregleringen och som inte tas i anspråk under perioden bör tillföras Svensk fisks konjunkturutmåtningsfond.

Till prisregleringskassan för fisk bör liksom under innevarande år föras högst 1 milj. kr. av de fettvaruavgifter som tas ut vid härdning av sillolja av inhemsk råvara, med avdrag för vad som beräknas restitueras vid export. Av medlen i prisregleringskassan bör 4,4 milj. kr. avsättas för att täcka kostnaderna för trygghetsförsäkringen för fisket och 2 175 000 kr. för utläggning av laxfisk och ål. Den närmare användningen av medlen härför bör liksom hittills beslutas av regeringen efter förslag av fiskeristyrelsen.

Medel ur prisregleringskassan för fisk bör även under nästa budgetår få användas för andra ändamål om regeringen anser det påkallat vid akuta svårigheter inom fisket.

5 Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

medge att för tiden den 1 juli 1984—den 30 juni 1985 reglering av priserna på fisk m. m. jämte vad därmed hänger samman samt användningen av medel får ske enligt de grunder som jag har förordat i det föregående.

6 Anslagsfrågor för budgetåret 1984/85

NIONDE HUVUDTITELN

E. Fiske

E 10. Prisreglerande åtgärder på fiskets område

1982/83 Utgift	25 000 000
1983/84 Anslag	25 000 000
1984/85 Förslag	1 000

I det föregående har jag redovisat mina ställningstaganden till prisregleringen på fisk under budgetåret 1984/85. Dessa innebär att regleringen i sin helhet bör kunna finansieras med medel ur prisregleringskassan för fisk och ur Svensk fisks konjunkturutmåtningsfond. Anslaget bör föras upp med 1 000 kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen
att till *Prisreglerande åtgärder på fiskets område* för budgetåret
1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

Ärendet bör behandlas under innevarande riksmöte.

7 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar
att genom proposition föreslå riksdagen att antaga de förslag som föredra-
ganden har lagt fram.

STATENS JORDBRUKSNÄMND

Bilaga

Datum
1984-02-08Om.
320-400/84

Regeringen

Jordbruksdepartementet

Statens jordbruksnämnd med förslag till reglering av priserna
på fisk m m under budgetåret 1984/85
(2 bilagor)

1. Förhandlingsuppdraget

Regeringen har i beslut den 8 december 1983 uppdragit åt statens jordbruksnämnd att efter överläggningar med fiskets förhandlingsdelegation och jordbruksnämndens konsumentdelegation avge förslag beträffande prisregleringen på fisk under budgetåret 1984/85. Förslaget skall utformas med utgångspunkt i de av riksdagen beslutade allmänna riktlinjerna för prisregleringen på fisk. I uppdraget erinras om att riktpunkten för prisregleringen är att den i första hand bör bekostas inom ramen för regleringsekonomin. Regleringen bör mot denna bakgrund ges en sådan utformning att de beräknade kostnaderna minskas jämfört med de beräknade kostnaderna för innevarande år. Regeringen erinrar vidare om nödvändigheten att bekämpa inflationen. Förslaget beträffande normkvantitet för sill bör utformas med utgångspunkt bl a i att fiske främst bör ske efter fiskslag som kan få en lönsam avsättning. Normkvantiteten för sill bör sålunda kunna minskas. En normkvantitet även för torsk bör övervägas.

Pristillägg utgår med viss procentsats av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris. Dessa procentsatser bör enligt uppdraget för nästa regleringsår i högre grad än nu bestämmas så att de får betydelse för fiskets inriktning på lönsamma fiskslag. I uppdraget erinras vidare om den samordning som f n sker vid försäljning och distribution på fiskets område. Denna samordning anses kunna ge högre avräkningspriser till fiskaren utan att konsumentpriset påverkas. Även lägstapriser bör kunna påverkas. Detta förhållande bör beaktas vid beräkningen av kostnaderna för överskotten.

Jordbruksnämnden bör enligt uppdraget vidare avge förslag till disposition av medel ur prisregleringskassan för fisk för att bestrida kostnaden för utsättning av laxfisk och ål samt för premier för den kollektiva trygghetsförsäkringen inom yrkesfisket. Kostnaden för trygghetsförsäkringen skall räknas av från normpriset.

Jordbruksnämnden har nu överlagt med fiskets förhandlingsdelegation och konsumentdelegationen angående prisregleringen på fisk under perioden 1 juli 1984 - 30 juni 1985. Överläggningarna har lett

till en uppgörelse och i samförstånd med delegationerna lägger nämnden fram följande förslag till stödåtgärder inom fisket för nämnda period.

2. Utgångspunkter

De av riksdagen beslutade allmänna riktlinjerna för fiskeripolitiken (prop 1977/78:112, JoU 23, rskr 272) omfattar ett inkomstmål, ett konsumentpolitiskt mål, ett produktionsmål, ett effektivitetskrav och ett regionalpolitiskt mål. Nämnden har berört dessa olika mål bl a i nämndens regleringsskrivelse till regeringen den 8 april 1981.

De år 1981 beslutade riktlinjerna för prisregleringen på fisk innebär bl a att det s k normprissystemet togs i bruk.

3. Normprissystemet

Normprissystemet innebär i huvudsak att normpriser och normkvantiteter för de viktigare slagen av fisk fastställs av statsmakterna efter förslag av jordbruksnämnden. Normpriserna skall i princip sättas så att fisket når avsedd lönsamhet enligt 1978 års riksdagsbeslut. Normkvantitet anger den kvantitet för vilken pristillägg högst kan utgå.

I bilaga 1 återfinns vissa uppgifter om utfallet av normprissystemet m m under regleringsåret 1982/83.

4. Inkomstutveckling

Enligt 1978 års riksoagsbeslut sammanfattas målsättningen för fiskeripolitiken på följande sätt.

"Målet för fiskeripolitiken bör vara att skapa förutsättningar för att de som är sysselsatta i fiskerinäringen kan få både en ekonomisk och social standard som är jämförbar med den som erbjuds inom andra näringar och trygghet i arbetet samtidigt som konsumenterna erbjuds fisk av god kvalitet till rimliga priser. Inom de gränser som ges av en ansvarsfull hushållning av fisktillgångarna bör fisket bedrivas så effektivt som möjligt och fångsterna bestämmas av möjligheterna till lönsam och stabil avsättning. Samtidigt bör hänsyn tas till behovet av sysselsättning främst i kust- och skärgårdsområdena där fisket har stor regionalpolitisk betydelse".

Inkomstmålet har i propositionen närmare definierats att avse de fiskare som är sysselsatta i ett rationellt bedrivet yrkesfiske. De fiskelag som bedrivit fiske och landat sin fångst i Sverige minst 30 veckor av året motsvarar ca 45 % av alla fiskelag och ca 40 % av hela fiskekåren i saltsjöfisket samt svarar för drygt 75 % av fångsterna. Lönsamhetsutvecklingen för dessa fiskelag kan därför läggas till grund för bedömning av inkomsterna inom det heltidsdrivna fisket. Under överläggningarna har inkomstmateriel för 1982 funnits tillgängligt enbart i form av jordbruksnämndens och Sveriges fiskares riksförbunds lönsamhetsundersökning. SCB:s deklarationsundersökning har däremot inte kunnat beaktas.

Inkomstnivån för olika fiskeinriktningar framgår av tabell 1 i form av kalkylnetto per man. Kalkylnetto per man är en driftsekonomisk term och har beräknats som fiskelagets totala intäkter ./ totala kostnader utslaget per man före avdrag för egenavgifter och skatt.

Tabell 1. Inkomstnivån 1982 för heltidsfiskande i lagfiske enligt lönsamhetsundersökningen samt procentuella förändringar i inkomsterna gentemot 1981 och 1980¹⁾

Fiskeinriktning	Kalkylnetto per man 1982 ²⁾	Varav pris- tillägg		Förändring i kalkylnettot mellan 1981 och 1982 ³⁾	Förändring i kalkylnettot mellan 1980 och 1982 ⁴⁾
	KKR	KKR	%		
Sill västkusten	129	33	26%	+ 51%	+ 33%
Sill ostkusten	108	40	37%	+ 38%	+ 31%
Fisk västkusten	100	17	17%	+ 16%	+ 10%
Fisk sydkusten	91	14	15%	+ 67% ⁵⁾	+ 52% ⁵⁾
Fisk ostkusten	80	11	14%	+ 36% ⁵⁾	+ 54% ⁵⁾
Räka västkusten	94	9	10%	- 4%	+ 2%
Komb. västkusten	94	24	26%	+ 19%	+ 19%
Komb. sydkusten	118	37	31%	+ 13%	+ 25%
Komb. ostkusten	108	24	22%	+106%	+ 59%

1) Lönsamhetsundersökningen görs av jordbruksnämnden i samarbete med Sveriges fiskares riksförbund och är en enkätundersökning över lönsamheten för fiskelag.

2) Kalkylnetto är en driftsekonomisk term och avser intäkter ./ utgifter under året, fördelat per man. Ev vinst eller förlust i verksamheten har påverkat kalkylnettot. Detta påverkas även om fartyget ägs av utanför fisket stående personer. Såväl den taxeringsmässiga inkomsten som den s k manslotten skiljer sig från kalkylnettot.

3) Enligt delundersökningen avseende identiska fartyg för båda åren.

4) Enligt delundersökning 1982 resp 1981 avseende två år, kedjade med varandra.

5) Då enbart ett fåtal fartygsförhållanden ligger till grund för beräkningarna bör resultatet tolkas med stor försiktighet.

Av tabell 1 framgår att kalkylnettot per man är störst i sillfisket från västkustfartyg. Även kombinationsfisket på syd- och ostkusten uppvisar ett kalkylnetto över genomsnittet.

I delundersökningen som jämför utvecklingen av kalkylnettot för identiska fartyg mellan två år framgår att ökningar i kalkylnettot mellan 1981 och 1982 på 30 - 60 % var vanliga. Västkustens sillfiske ökade sitt kalkylnetto med drygt 50 % och kombinationsfisket

på ostkusten fördubblade sitt netto. Lönsamheten i fisket för de flesta fiskeinriktningar sjönk under 1981 varför även en jämförelse mellan 1980 och 1982 kan vara motiverad. Ökningen av kalkylnettot 1982 jämfört med 1980 är i genomsnitt för alla fiskeinriktningar större än 30 %. Speciellt stor är ökningen i kalkylnettot för det s k fiskfisket på syd- och ostkusten samt för kombinationsfiskarna på ostkusten. Trots den kraftigt förbättrade lönsamheten i fiskfisket de senaste två åren släpar inkomstnivån efter något för detta fiske i förhållande till sillfisket.

År 1982 är det första hela kalenderåret som normprissystemet varit i funktion. Det är därigenom möjligt att undersöka den betydelse pristilläggen haft för kalkylnettot. Av kalkylnettot per man utgör för sillfisket mer än 25 % pristillägg. Även för kombinationsfisket är andelen pristillägg i kalkylnettot högt och utgör 20 - 30 %. Tydligt är att de största pristilläggen utgått till fiskare med relativt höga kalkylnetton. Genom den fördelning som pristilläggen fått har spridningen i inkomstnivån därmed ökat något mellan olika fiskeinriktningar. De genomsnittligt största pristilläggen har utgått till sillfiskare på väst- och ostkusten samt kombinationsfiskare på sydkusten.

På västkusten har lönsamheten ökat för samtliga fisken utom räkfisket. Den största intäktsökningen svarar sillfisket för och uppvisar nu det största kalkylnettot av samtliga fiskeinriktningar.

Kombinationsfisket är på sydkusten det betydelsefullaste och lönsammaste fisket. Intäktsökningen under 1982 är visserligen inte lika stor som i flera av de andra fiskeinriktningarna, men under 1981 var lönsamheten för sydkustens kombinationsfiske den bästa av samtliga fisken i landet.

På ostkusten är strömmingsfisket alltså mest betydelsefullt. Kombinationsfisket har utvecklats starkt i takt med en kraftigt ökad lönsamhet. Kalkylnettot för strömmings- resp kombinationsfiskare på ostkusten är på samma nivå. Dock är prisstödet till sillfisket betydligt större.

5. Prognos för fångster och avsättning samt marknadsbedömning för 1984/85

Fångstutrymmet för de viktigare slagen av massfisk - främst sill/strömming och torsk väntas inte genomgå några större förändringar under regleringsåret 1984/85 jämfört med de närmast föregående åren. Viss oklarhet råder dock fortfarande om vilka fångstkvoter som kan komma att fastställas för sill i Skagerrak/Kattegatt. Om sillfisket kan öka i dessa vatten torde motsvarande minskning av fångsterna komma att ske i Östersjön. Sammanfattningsvis bör man kunna räkna med att fångstutrymmet för sill/strömming blir omkring 130 000 ton och för torsk ca 60 000 ton (landad vikt).

Avsättningen av sill/strömning på den svenska marknaden uppgår årligen till ca 53 000 ton, varav knappt 40 000 ton avser svensk-fångad sill/strömning och drygt 13 000 ton avser importerad saltad eller kryddad sill. Importen av sillkonserver är obetydlig medan exporten är relativt stor. Exporten av oberedd och filead sill/strömning uppgår årligen till storleksordningen 80 000 ton, varav merparten avsätts i Danmark. Huvuddelen av den svenska sillexporten till Danmark bereds där till filéer och exporteras sedan vidare till Västtyskland.

Tillförseln av nordsjösill på den europeiska marknaden har under det senaste året ökat och bedöms komma att öka ytterligare under de närmaste åren. Orsaken härtill är att sillstammen åter börjar öka i Nordsjön. Med det ökande utbudet av sill har priserna fallit och det instabila läge som rått på sillmarknaden åtminstone sedan 1981 har fortsatt. Mest sannolikt är att sillpriserna kommer att bli ytterst pressade under de närmaste åren.

Fångsten av torsk beräknas ha uppgått till ca 50 000 ton år 1983, varav knappt 30 000 ton avsatts i Sverige. Exporten har främst omfattat hel torsk men även ca 5 000 ton fryst filead torsk har exporterats (landad vikt). Importen av torsk, vilken domineras av frysta filéer, har även den beräknats till ca 30 000 ton (landad vikt), dvs importandelen är numera inte större än andelen för den hemmaproducerade torsken. När det gäller andra torskfiskar än torsk är dock importandelen över 90%. Konsumtionen av färsk torsk har enligt statistiken ökat kraftigt sedan år 1975. Sannolikt avser ökningen framförallt hemmaproducerade färska filéer. Den nedgång i konsumtionen som inträffat under 1970-talet skulle därmed ha tagits igen.

Med undantag för en månad har avräkningspriserna på torsk alltsedan oktober 1982 legat över normpriserna. För närvarande råder internationell brist på torskråvara. Det är osäkert hur länge bristen kommer att bestå. Mest troligt är att avsättningssituationen för svensk torsk även under regleringsåret 1984/85 kommer att vara gynnsam.

Vad gäller övriga fiskslag förutses inga nämnvärda förändringar i marknadsbilden äga rum. Önskvärt är att fångsterna ökar med hänsyn till att importen är betydande.

6. Regleringskostnader och finansiering under 1983/84

Behållningen i Svensk Fisks konjunkturutjämningsfond uppgick per den 1 juli 1983 till 57,4 milj kr, en ökning med 16 milj kr jämfört med den 1 juli 1982. Motsvarande belopp för jordbruksnämndens prisregleringskassa var 42,3 milj kr resp 14,2 milj kr. Prisregleringskassan tillfördes under budgetåret 1982/83 25 milj kr av budgetmedel. Under innevarande år kommer ytterligare 25 milj kr av budgetmedel att tillföras kassan (se prop 1982/83:101). Prisregleringsavgift tas ut på såväl svenskfångad som importerad fisk med 6% av första-hands- resp importvärdet eller motsvarande belopp i öre per kg. Avgiften beräknas tillföra kassan ca 60 milj kr per år. Av inkomsterna under regleringsåret 1982/83 kom ca 23 milj kr motsvarande 38% från svenska fiskares fångster. Ränteintäkterna på de medel som är inestående i konjunkturutjämningsfonden resp prisregleringskassan uppgår till sammanlagt drygt tio milj kr. Den exportavgift

som infördes från den 1 juli 1983 på viss sötvattensfisk och ål beräknas tillföra prisregleringskassan ca 1,5 - 2,0 milj. kr. De sammanlagda tillgångarna under innevarande år, inkl. de budgetmedel som tillförs kassan, uppgår till ca 195 milj. kr.

De sammanlagda kostnaderna för prisregleringen under innevarande regleringsår beräknades ursprungligen av nämnden till ca 101 ± 7 milj. kr. Med hänsyn till svårigheterna att göra en marknadsbedömning för torsk valde nämnden att ange ett intervall inom vilket kostnaderna för pristilläggen för de normprissatta fiskslagen sannolikt skulle komma att ligga. Preliminära uppgifter föreligger nu beträffande kostnaderna för månaderna juli - december 1983. Dessa uppgår till ca 23,2 milj. kr jämfört med ca 27,1 milj. kr under motsvarande period 1982. Anledningen till att kostnaderna hittills är lägre än under föregående år är bl.a. att en mindre andel av normkvantiteten för sill tagits i anspråk. Kostnaderna har kunnat hållas nere även genom de fortsatt höga priserna på torsk.

Kostnaden för prisregleringen för regleringsåret 1983/84 kan nu beräknas komma att ligga kring 80 - 90 milj. kr. Det skulle i sin tur innebära att tillgångarna i jordbruksnämndens prisregleringskassa och Svensk Fisks konjunkturutjämningsfond sammanlagt skulle komma att uppgå till 105 - 115 milj. kr vid regleringsåret utgång. Härtill kommer ca 70 - 75 milj. kr i intäkter inkl. ränteutgifter under regleringsåret 1984/85. Sammanlagt skulle 175 - 190 milj. kr stå till prisregleringens förfogande under regleringsåret 1984/85.

7. Förslag till normpriser m.m. för regleringsåret 1984/85

7.1 Normpriser

Som utgångspunkt för förslaget till normpriser har nämnden och delegationerna haft normpriserna för innevarande regleringsår. Dessa har räknats upp med hänsyn till dels känd kostnadsutveckling för produktionsmedel under perioden december 1982 - december 1983, dels löneutvecklingen för de stora lönekollektiven enligt 1983 års löneavtal. Det produktionsmedelsindex för fiskerinäringen som jordbruksnämnden konstruerat och som använts vid tidigare överläggningar, har under ovan nämnda period stigit med i genomsnitt 3,0 %. Den avtalsmässiga löneutvecklingen för de stora lönekollektiven under 1983 uppgick till 4,0 %, där avtalsmässig lönenivåhöjning uppgick till 2,5 %, förtjänstutvecklingsgarantin till 0,7 %, nivåhöjande sociala avgifter till 0,4 % och ett engångsbelopp avseende sociala avgifter till 0,4 %¹⁾. Vidare har avdrag gjorts för en viss rationaliseringsvinst, i detta fall beräknat som en ökning i arbetsproduktiviteten på ca 1 %. Den sammanvägda ökningen av produktionskostnad och löner enligt avtal efter avdrag för rationaliseringsvinst har beräknats till 3,0 %.

Vid förra årets överläggningar enades nämnden och delegationerna om att finansieringen av en kollektiv trygghetsförsäkring inom yrkesfisket fick ske inom ramen för medel som beräknades bli tillförlämpliga för regleringen för 1983/84. Kostnaden för trygghetsförsäkringen

1) Då engångsbeloppet inte är nivåhöjande, räknas detta av vid nästa års överläggningar.

beräknades till 4,5 milj kr och normpriserna sänktes på så sätt att kostnaderna för pristilläggen beräknades bli ca 4,5 milj kr lägre. Den faktiska kostnaden för trygghetsförsäkringen blev 4.4 milj kr och uppgår för 1984/85 till samma belopp. Genom att trygghetsförsäkringen avräknades med en sänkning av normpriserna för 1983/84 får den därmed anses vara betald, om inte kostnaden för försäkringen ändras eller den faktiska minskningen i kostnaden för pristilläggen avviker från den beräknade. Eventuella avvikelser från den avsedda kostnadsminskningen för pristilläggen eller förändrad kostnad av trygghetsförsäkringen får tas upp till diskussion vid nästkommande överläggningar

Det sammanlagda utrymmet för uppskrivning av normpriserna har som framgått ovan beräknats till 3 %. Samtliga normpriser föreslås mot bakgrund härav skrivas upp med i genomsnitt 2,5 %. För att säsongmässigt stimulera torskfisket föreslås att priserna på torsk skrivs upp med 20 öre/kg under perioden juli - december 1984. Denna höjning motsvarar en genomsnittlig uppskrivning av normpriserna med 0,5 %.

För att stimulera fisket efter bristfisk samt med hänsyn till marknads-
läget i övrigt, har tyngdpunkten i förslaget, till uppräknings-
normpriserna lagts vid de s k övriggrupperna. Normpriserna för
övrigrupperna föreslås uppräknade med 10 %, medan kokräka räknas
upp med 6,5 %, stor sill med 1,0 %, liten sill med 1,3 %, torsk
med 7,3 % under juli - december och med 2,6 % under januari - juni.

Förslaget till normpriser för 1984/85 samt jämförelser med priserna för innevarande och tidigare år återfinns i bilaga 2.

Marknadspriset på torsk har under större delen av regleringsåret 1982/83 överstigit gällande normpris. Frågan om kompensation till konsumenterna härför har diskuterats vid överläggningarna. Jordbruksnämnden och delegationerna har enats om att frågan om eventuell kompensation härför utreds och tas upp vid överläggningarna inför regleringsåret 1985/86.

7.2 Normkvantitet

Enligt statsmakternas beslut skall normkvantitet fastställas i syfte att hindra att prisstödet leder till alltför stor ökning av fisket efter vissa fiskslag och därmed till icke önskvärda över-skott av konsumtionsfisk som inte skulle kunna tas till vara som människoföda. Reglerna för normkvantitet anger för vilken kvantitet pristillägg utgår. De medför således i och för sig inte någon be-gränsning i fisket.

För regleringsåret 1983/84 har normkvantitet fastställts endast för sill/strömming. Den uppgår till 83 000 ton.

Såvitt nämnden kan bedöma torde efterfrågan på sill inte komma att förbättras under det kommande regleringsåret. Fisket efter sill i Nordsjön kommer att öka medan svenska fiskare är nära nog helt uteslagna från detta fångstområde. Vår sillexport till EG

1) Hit räknas främst viktigare slag av annan torskfisk och plattfisk.

kommer sannolikt att drabbas av en tull på 15 % redan i mitten av höstsäsongen 1984. Den tullfria kontingenten är för perioden 16 juni 1984 - 14 februari 1985 nedskuren till 60 000 ton, d v s 14 000 ton lägre än motsvarande period innevarande 1983/84. För innevarande regleringsår trädde tullen i kraft i mitten av december 1983.

Jordbruksnämnden och delegationerna har enats om att föreslå att normkvantiteten för sill/strömming för regleringsåret 1984/85 sänks till 60 000 ton.

En ökning av torskfisket ligger i linje med de fiskeripolitiska målen om inriktning av fisket efter bristfiskslag. På sikt bör en sådan inriktning verka höjande på fiskets inkomster utan att konsumentpriserna behöver stiga. Med beaktande av detta samt en sänkt normkvantitet för sill/strömming har nämnden och delegationerna enats om att föreslå att någon normkvantitet för torsk inte införs för regleringsåret 1984/85.

7.3 Pristillägg

Pristillägg kan utgå om jämförelsepriset (det genomsnittliga avräkningspriset till fiskaren) understiger normpriset. Hur stor andel av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris som skall utgå i pristillägg skall enligt statsmakternas beslut tas upp vid överläggningarna. Under innevarande regleringsår utgår pristillägg med 75 % av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris för samtliga normprissatta fiskslag utom sill/strömming. För sill/strömming utgår pristillägg med 70 % av skillnaden.

Jordbruksnämnden och delegationerna har enats om att föreslå att under det kommande regleringsåret pristillägg utgår med för sill/strömming 65 % av skillnaden mellan normpris och jämförelsepris, för torsk med 75 % och för övriga normprissatta fiskslag med 80 % av skillnaden.

7.4 Överskottspris

En lägsta prisnivå skall upprätthållas för den fisk som säljs på marknaden. Lägstapriserna fastställs av regleringsföreningen Svensk fisk. För den fisk som inte kan säljas till lägstapris fastställer Svensk fisk överskottspriser. Nivån för överskottspriserna avgörs enligt statsmakternas beslut ytterst av de medel som ställts till Svensk fisks disposition för detta ändamål, d v s i första hand de marknadsintäkter som flyter in från försäljningen av till föreningen överlämnade kvantiteter. Under innevarande regleringsår har dessutom sju milj kr anslagits av regleringsmedel för att kunna hålla nivån högre än eljest. Vidare gäller under detta regleringsår att för torsk överskottspriset får utgöra högst 70 % av lägstapriset och för övriga normprissatta fiskslag med undantag av sill/strömming högst 80 % av lägstapriset. För sill/strömming fastställs överskottspriserna i särskild ordning innebärande bl a att ett extra stöd utgår för de mindre storlekarna. Vidare gäller att överskott av de två minsta storlekarna får avsättas endast som djurföda eller för framställning av fiskmjöl.

Nämnden föreslår att ovan nämnda system för att fastställa överskottspriserna får gälla även under 1984/85. Vad gäller avsättningen av överskotten av sill/strömming bör för de två minsta storlekarna samma regler få gälla som under innevarande regleringsår. Vad gäller övriga storlekar bör under nästkommande regleringsår frågan om avsättning för olika ändamål efter beredning av överskottsgruppen få beslutas inom ramen för Svensk Fisk.

För att kunna hålla överskottspriserna på en rimlig nivå har sedan normprissystemet infördes den 1 juli 1981 ett särskilt belopp anslagits för överskottshantering. För innevarande regleringsår har anslagits högst sju miljoner kr för detta ändamål. De anslagna beloppen har hittills inte behövts tas i anspråk fullt ut. Jordbruksnämnden och delegationerna har därför enats om att föreslå att även för det kommande regleringsåret sju miljoner kr anslås för att överskottspriserna skall kunna ligga vid en rimlig nivå.

En samordning av försäljning och distribution på fiskets område har under flera år varit aktuell utan att några påtagliga resultat uppnåtts. En sådan samordning förväntas leda till en effektivisering av fiskförsäljningen och distributionen. Härigenom kunde en höjning av avräkningspriset till fiskaren möjliggöras och i vissa lägen möjligen även till en höjning av lägsta priserna, varigenom regleringskostnaderna kunde minskas. Detta skulle i sin tur kunna leda till ökade överskott. Bl a mot bakgrund härav har jordbruksnämnden och delegationerna enats om att jordbruksnämnden bör bemyndigas medge att, i händelse av att det ovan föreslagna beloppet på sju miljoner kr skulle visa sig vara otillräckligt, Svensk Fisk efter prövning av jordbruksnämnden får ta i anspråk ytterligare medel för överskottshantering.

7.5 Låginkomststöd

7.5.1 Ostkusten

Under innevarande regleringsår utgår ett särskilt låginkomststöd i form av regionalt fraktstöd till fiskare bosatta på norra ostkusten. Stödet utbetalas av Svensk Fisk direkt till fiskaren för all landad strömming och torsk avsedd för human konsumtion till köpare på norra ostkusten (Uppsala län och norrut). Stödet utgår med högst 15 öre/kg och är maximerat till 0,8 miljoner kronor.

Nämnden och delegationerna har enats om att föreslå att ovan nämnda stödform får fortsätta även under regleringsåret 1984/85. Stödbeloppet bör uppgå till totalt högst 0,85 miljoner kr och motsvara högst 20 öre/kg landad strömming eller torsk.

7.5.2 Insjöfisket

Pristillägg utgår för de viktigaste slagen av sötvattensfisk i form av särskilda pristillägg. Dessa pristillägg är för innevarande regleringsår 1:63 kr/kg för gädda, gös och sik och 1:16 kr/kg för abborre, lake och siklöja.

Nämnden och delegationen har enats om att föreslå att pristillägget räknas upp till 1:70 resp 1:25 kr per kg. Den högre pristilläggsgruppen föreslås avse gädda, gös, sik samt rensad och flådd lake och den lägre gruppen abborre, siklöja samt annan lake. Endast fisk såld till human konsumtion bör vara berättigad till pristillägg.

Nämnden och delegationerna har enats om att föreslå ett frakttöd för ogräsfisk från insjöarna till fiskmjölsfabriken på Ängholmen. Frakttödet skall ses som en fiskevårdande åtgärd och främja att ogräsfisk inte kastas tillbaka i insjöarna utan tas om hand. Stödet föreslås maximeras till 0,02 milj kronor.

Stöd till insjöfisket föreslås ske även i form av utplantering av vissa fiskslag. Förslag härom framförs under punkt 7.7.2 nedan.

7.6 Särskilda stödåtgärder

7.6.1 Råräka

För råräka utgår under innevarande regleringsår ett fast pristillägg med 1:75 kr per kg. Nämnden föreslår att detta pristillägg utgår oförändrat även under det kommande regleringsåret.

7.6.2 Makrill

Makrillfisket är ett utpräglat säsongsfiske och har därför ansetts böra ligga utanför normprissystemet. I stället utgår ett fast pristillägg, vilket under innevarande regleringsår fastställts till 60 öre per kg. Vidare äger Svensk Fisk rätt att tillämpa speciella regler beträffande överskottshanteringen av ringnotsmakrill. Pristillägget föreslås bli uppräknat till 70 öre per kg. Nu gällande övriga stödsystem för makrillfisket bör bibehållas även under 1984/85.

7.6.3 Storbäckelånga

Större delen av konsumtionen av lutfisk baseras på importerad långa. Endast ett par svenska fiskelag ägnar sig numera åt storbackefiske efter långa i Nordsjön. Fångstkvoten för år 1984 är 300 ton i EG:s nordsjözon. För storbäckelånga tillämpas ett system med fasta pristillägg som nu uppgår till 1:90 kr per kg för långa utan huvud och 1:62 per kg för långa med huvud. Pristillägget föreslås bli uppräknat till 2:00 resp 1:70 kr per kg.

7.7 Kostnader för regleringen 1984/85

7.7.1 Kostnader för den löpande regleringen

Direkt avgörande för kostnaderna för prisregleringen på fisk är prisutvecklingen på såväl den nationella som den internationella marknaden för fisk och fiskprodukter. Det innebär att jordbruksnämnden i god tid inför det kommande regleringsåret har att göra prognoser för marknadsutvecklingen. Sådana prognoser är dock mycket svåra att göra med hänsyn till framför allt den stora inverkan de internationella priserna har främst på sill och torsk. Nämnden har vidare att göra en bedömning av storleken av pristilläggsberättigade kvantiteter för fiskslag som ej omfattas av normkvantitet.

Mot bakgrund av de gjorda marknadsbedömningarna, de föreslagna normpriserna samt normkvantiteten för sill/strömming har kostnaderna för pristilläggen uppskattats till 58,5 milj kr - 2,5 milj kr. Med hänsyn till svårigheterna att göra en marknadsbedömning för i första hand torsk har nämnden valt att ange ett intervall inom vilket kostnaderna för pristilläggen för de normprissatta fiskslagen sannolikt kommer att ligga. Till kostnaderna för rörliga pristillägg kommer 4,4 milj kr för att finansiera det förra året genomförda trygghetspaketet för yrkesfiskare. För täckande av Svensk Fisks kostnader av överskottshanteringen har beräknats åtgå sju milj kr. Av de föreslagna formerna för låginkomststödet har beräknats 0,85 milj kr för det regionala stödet på ostkusten, 2,3 milj kr för pristillägg på sötvattensfisk och fraktstöd för skräpfisk. Kostnaderna för fasta pristillägg på makrill, råräka och storbackelånga har beräknats till 1,5 milj kr.

Den sammanlagda kostnader för prisregleringen beräknas komma att uppgå till ca 75 milj kr.

7.7.2 Kostnader för utplantering

Jordbruksnämnden föreslår att 2,175 milj kr utgår ur prisregleringskassan för att bestrida kostnader för utsättning av laxfisk och ål under regleringsåret 1984/85. Kostnaderna bör i stort sett fördelas enligt det förslag som framlagts av fiskets förhandlingsdelegation. Enligt detta bör 1,5 milj kr användas för utsättning i insjöar, 0,5 milj kr för utsättning av ål på ost- och sydkusten och 0,15 milj kr för utsättning av ål på västkusten. För utsättning av hummer bör anslås 25 000 kr. Det bör ankomma på fiskeristyrelsen att till regeringen avge förslag i frågan. Härvid bör ärendet beredas inom styrelsen i en särskild grupp med representanter för fiskeristyrelsen, jordbruksnämnden och Sveriges fiskares riksförbund.

7.7.3 Jordbruksnämndens uppbörds-kostnader

Jordbruksnämndens kostnader för uppbörd och kontroll av prisregleringsavgiften beräknas uppgå till 0,5 milj kr för det kommande regleringsåret. Dessa kostnader bör som hittills få täckas med medel ur prisregleringskassan.

7.7.4 Svensk Fisks kostnader

Nämnden föreslår att kostnaderna för Svensk Fisks administration och upplysningsverksamhet, scm av föreningen beräknats till ca sju milj kr, får täckas genom de ränteintäkter som uppkommer hos föreningen eller konjunkturutjämningsfonden. I den mån dessa inte räcker till bör erforderligt medelsbehov få täckas genom uttag ur fonden.

7.7.5 Regleringens total-kostnader

De sammanlagda kostnaderna för regleringen under 1984/85 inkl administrations- och uppbörds-kostnader samt medel till utsättning beräknas komma att uppgå till ca 84 milj kr.

7.8 Regleringens finansiering under 1984/85

Regleringsföreningen Svensk Fisk föreslås för den löpande prisregleringsverksamheten för 1984/85 tillföras 58,5 milj kr ur prisregleringskassan, för fisk. Vidare bör kostnaden för trygghetsförsäkringen få täckas med medel ur kassan. Kostnaderna för utplantering samt jordbruksnämndens uppbördskostnader föreslås ävenledes täckas med medel ur prisregleringskassan. Kostnaderna för överskottsanteringen, särskilda stödåtgärder samt ovan angivna former av låginkomstsatsning bör få täckas med medel ur Svensk Fisks konjunkturutjämningsfond. De kostnader för pristilläggen som överstiger 58,5 milj kr samt de kostnader för föreningens administration etc som överstiger ränteintäkterna bör ävenledes få täckas med medel ur konjunkturutjämningsfonden.

Inkomsterna i prisregleringskassan under nästkommande regleringsår kan beräknas till ca 62 milj kr. Härtill kommer ränteintäkter på i kassan innesittande medel, vilka kan beräknas till ca fem milj kr. Ränteintäkterna i Svensk Fisks konjunkturutjämningsfond kan beräknas till ca sex milj kr. Detta belopp kan dock beräknas komma tas i anspråk för att täcka Svensk Fisks administrationskostnader etc.

Ovannämnda förslag till finansiering innebär att ur jordbruksnämndens prisregleringskassa skulle användas ca 65 milj kr, vilket beräknas i stort motsvara intäkterna i kassan. Behållningen i kassan skulle därmed komma att uppgå till ca 57 milj kr per den 1 juli 1985. Ur Svensk Fisks konjunkturutjämningsfond skulle komma att tas i anspråk ca 12 milj kr utöver räntan på medlen i konjunkturutjämningsfonden. Behållningen i fonden per den 1 juli 1985 skulle därmed komma att uppgå till ca 40 milj kr. Disponibla tillgångar per den 1 juli 1985 skulle därmed komma att uppgå till ca 98 milj kr. Härtill kommer för regleringsåret 1985/86 intäkter i form av prisregleringsavgifter och räntor på sammanlagt drygt 70 milj kr.

Jordbruksnämnden har i tidigare skrivelser till regeringen med förslag till reglering av priserna på fisk beskrivit finansieringssituationen i normprissystemet. Av beskrivningen har framgått att det fanns stor risk för att tillgängliga medel snart skulle vara uttömda. Mot den bakgrunden förklarade jordbruksnämnden i skrivelse till regeringen den 23 februari 1983 att nämnden avsåg att under hösten 1983 göra en mer långsiktig bedömning av regleringens medelsbehov samt hur dess finansiering kunde tillgå. Finansieringssituationen ter sig nu betydligt ljusare än tidigare, vilket sammanhänger dels med att regleringen under föregående och innevarande regleringsår tillförts sammanlagt 50 milj kr av budgetmedel, dels att kostnaderna för pristilläggen blivit betydligt mindre än beräknat genom de höga priser på torsk som varit rådande sedan hösten 1982.

I olika sammanhang har framhållits de stora svårigheter som är förknippade med marknadsbedömningar för fisk. Även om finansieringsläget för synes tillfredsställande kan situationen hastigt förändras genom framför allt vikande torskpriser. Nämnden har därför genomfört den ovan nämnda långsiktiga bedömningen av regleringens medelsbehov. Av utredningen framgår bl a att om regleringskostnaderna de kommande åren kan begränsas till 80 milj kr per år, dvs något mer än de två första åren systemet varit i kraft, bör tillgångarna med nuvarande avgiftsuttag räcka åtminstone fram till regleringsåret 1990/91. Skulle däremot kostnaderna komma att stiga till 120 milj kr per år kan svårigheter att finansiera regleringen uppstå redan under regleringsåret 1985/86. I utredningen diskuteras även förslag till kostnadsbegränsande åtgärder. Utredningen kommer att tillställas regeringen i särskild ordning.

8. Hemställan

Med hänsyn till det ovan anförda hemställer jordbruksnämnden

1. att prisregleringen för fisk under budgetåret 1984/85 utformas på sätt ovan föreslagits,
2. att normpriser och normkvantiteter fastställs på sätt ovan föreslagits,
3. att nämnden beviljas på angivna grunder utbetala 58,5 milj kr till Svensk Fisk för kostnader för pristillägg under tiden 1 juli 1984 - 30 juni 1985,
4. att nämnden bemyndigas lämna tillstånd för att ovan angivna fasta pristillägg får utgå på sötvattensfisk, råräka, makrill och storbackelånga,
5. att regionalt frakttöd på ostkusten lämnas med sammanlagt högst 0,85 milj kr enligt bestämmelser som får beslutas av nämnden,
6. att frakttöd för s k ogräsfisk från insjöarna får lämnas med sammanlagt högst 0,02 milj kr enligt bestämmelser som får beslutas av nämnden,
7. att jordbruksnämnden bemyndigas medge att Svensk Fisk får ta i anspråk medel ur konjunkturutmättningsfonden utöver det föreslagna beloppet för överskottshantering efter prövning av jordbruksnämnden,
8. att nämnden bemyndigas medge Svensk Fisk att disponera hela behållningen i konjunkturutmättningsfonden för kostnaderna för regleringen,
9. att nämnden bemyndigas meddela närmare bestämmelser om pristillägg,
10. att nämnden bemyndigas bestrida kostnaderna för fiskarnas trygghetspaket med 4,4 milj kr,
11. att regleringen av import och export av fisk för budgetåret 1984/85 bestäms på samma sätt som under innevarande budgetår,
12. att i förekommande fall högst en milj kr av de fettvaruavgifter som tas ut vid härdning av sillolja av inhemskt ursprung med avdrag för vad som kan beräknas återbetalas vid export överförs till prisregleringskassan för fisk.

Detta ärende har på föredragning av avdelningsdirektören Holmberg avgjorts av generaldirektören och ledamöterna Brangmo, Dockered, Ekberg, Eriksson, Fringel och Hillbom. Därvid har även avdelningscheferna Annerén och Sjöberg närvarit.

Ingvor Lindström

Lars Holmberg

Bilaga 1

Normprissystemets utfall 1982/83

Normprissystemet infördes budgetåret 1981/82 och har således tillämpats hittills under två hela budgetår. En redogörelse för utfallet av regleringen 1981/82 finns som bilaga till nämndens regleringsskrivelse inför budgetåret 1983/84.

Enligt riksdagens beslut justerades normpriserna upp med i genomsnitt 8 % 1982/83 jämfört med året innan. Enligt jordbruksnämndens bedömning skulle kostnaden för pristilläggen inom normprissystemet uppgå till ca 76 milj kr. Av nedanstående sammanställning framgår de prognosticerade priserna och de verkliga marknadspriserna. Som jämförelse anges även normpriserna. Budgetåret 1982/83 erhöll fiskarna i pristillägg 75 % av skillnaden mellan normpris och marknadspris vad gäller andra fiskslag än sill. För sill var motsvarande andel 70 %.

	Bedömt marknadspris	Faktiskt marknadspris 1982/83	Normpris 1982/83
Stor sill	1:94	2:01	2:80
Liten sill	1:63	1:59	2:14
Torsk	3:00	4:05	3:85
Kokräka	25:00	34:23	29:64
Övriggrupp I	3:54	3:80	5:05
Övriggrupp II	4:23	5:80	6:26
Övriggrupp III	8:06	8:74	12:46
Övriggrupp IV	1:88	2:44	2:52

Som framgår av sammanställningen överensstämde prognosen för sill nära med det faktiska marknadspriset. Sillpriset låg kvar på ungefär samma låga nivå som året innan. Torskpriset utvecklades betydligt gynnsammare än prognosen och ökade med 37 % jämfört med året innan. Pristillägg för torsk kom att utbetalas endast under några månader av budgetåret. Den faktiska pristilläggsutbetalningen för torsk stannade vid 1,3 milj kr att jämföras med motsvarande prognos på 25,6 milj kr. Även för kokräka blev priserna gynnsammare än prognosen. De faktiska utbetalningarna för kokräka stannade vid 123 000 kronor. Prognosen hade här 3,5 milj kr. Övriggrupperna hade prognostiserats att kosta 5,9 milj kr i pristillägg men kom i verkligheten att kosta 3,2 milj kr.

Sammanfattningsvis blev prisutvecklingen för samtliga fiskslag utom för sill/strömming gynnsammare än prognosen förutsade. För torsk t o m betydligt gynnsammare. Sillpriserna förblev låga i enlighet med prognosen och låg kvar på samma nivå som under 1981/82. Den prognosticerade totalkostnaden för pristilläggen normprissatta fiskslag var 76,3 milj kronor. Utfallet blev ca 30 milj kronor lägre, eller exakt 45,9 milj kronor.

Av nedanstående sammanställning framgår fördelningen av pristilläggsbeloppen på olika grupper av fiskslag.

Pristilläggsbelopp till olika normprisgrupper 1982/83

Fiskslag	Kvantitet ¹⁾ (ton)	Belopp (milj kr)	Procentuell andel
Stor sill	49 401	27,1	59,0
Liten sill	36 515	14,2	30,9
Forsk	43 852	1,3	2,8
Kokräka	721	0,1	0,2
Övriggrupp I	867	0,8	1,7
"- II	2 131	0,9	2,0
"- III	517	1,5	3,3
"- IV	85	0,02	0,1
Summa		45,9	100,0

Som framgår av tabellen ovan erhöll sill ca 90 % av det totala pristilläggsbeloppet 1982/83.

1) För sill normkvantitet och för övriga fiskslag pristilläggsberättigade kvantiteter i den mån marknadspriset var lägre än normpriset.

Bilaga 2

Normpriser

Fiskslag/ Normprisgrupp	1981/82	1982/83	1983/84	Förslag 1984/85
Sill/strömming, stor	2:70	2:80	2:98	3:01
Sill/strömming, liten	1:95	2:14	2:31	2:34
Torsk	3:51	3:85	4:27	4:38/4:58 ⁵⁾
Kokräka	27:00	29:64	32:85	35:00
Övriggrupp I ¹⁾	4:60	5:05	5:70	6:27
Övriggrupp II ²⁾	5:70	6:26	7:10	7:81
Övriggrupp III ³⁾	11:35	12:46	14:08	15:49
Övriggrupp IV ⁴⁾	2:30	2:52	2:85	3:14

1) I övriggrupp I ingår gråsej, vitling, sandskädda och pigghaj.

2) I övriggrupp II ingår kolja, rödspätta, havskatt och lyrtorsk.

3) I övriggrupp III ingår kummel, rödtunga och bergtunga.

4) I övriggrupp IV ingår lubb, skrubba och horngädda.

5) Det högre priset föreslås gälla under perioden 1 juli - 31 december 1984.

